

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Toimiala- tai etujärjestö

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Pidämme hyvänä, että päästökauppa nähdään tärkeimpänä päästövähennysten ohjauskeinona ja sitä pyritään kehittämään EU-tasolla. Päästökauppasektorin sekä taakanjako- ja maankäyttösektoreiden välisten joustojen täysimääräinen hyödyntäminen on tärkeää kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Kuten strategialuonnoksessa todetaan, päästöoikeuden kallistuminen on johtanut nopeaan päästöjen vähenemiseen ja haasteena on korvaavan päästöttömän energiantuotannon rakentaminen riittävän nopeasti. Tässä tilanteessa, jossa myös Ukrainan sota aiheuttaa epävarmuutta energian saatavuuteen, on kiinnitettävä erityistä huomiota paitsi energiatehokkuuteen, uusien teknologioiden hyödyntämiseen ja järjestelmäintegraatioon, myös perinteiseen huoltovarmuuteen ja kotimaisten polttoaineiden saatavuuteen.

Teollisuuden vähähiilitiekartat ovat erinomainen väline päästövähennystoimisen suunnitteluun ja seurantaan, ja niiden päivittäminen vastaamaan ajankohtaista tilannetta on kannatettavaa. Kiinnitämme huomiota siihen, että vaikka tiekarttojen mukaan toteutuneen kehityksen myötä sähkön kokonaiskulutus Suomessa voisi kasvaa jopa 50 prosenttia 2050 mennessä, strategian politiikkaskenaariossa sähkön kulutuksen oletetaan kasvavan huomattavasti vähemmän.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Energiatukiasetuksen uudistaminen on kannatettavaa. Tuki- tai muita politiikkatoimia tulisi kohdistaa BECCS-ratkaisuihin, joilla CO₂-päästöjä voidaan biomassan polttamisen yhteydessä ottaa talteen, varastoida tai hyödyntää. Emme pidä täysin perusteltuna asettaa energiatuessa etusijalle polttoon perustumattomia lämmöntuotantoratkaisuja, koska Bio-CCS yhdistelmä voi olla lämmöntuotannossa tulevaisuudessa kustannustehokkaampaa ja yhtä lailla päästötöntä. Bioenergiaan liitettävän CCS:n merkitys korostuu, kun metsähakkeen osuus energiantuotannossa tulee väistämättä kasvamaan turpeen poistuksessa nopeasti.

Uusiutuvan energian ja hukkalämpöjen hyödyntämisessä kaukolämpöverkot ovat avainasemassa, ja niiden toimintaedellytyksistä tulee huolehtia. Ulkoisten energianlähteiden pääsy kaukolämpöverkkoihin voidaan ja tulee toteuttaa tavalla, joka ei vaaranna kaukolämpöverkon toimintaa, toimitusvarmuutta eikä toisaalta synnytä turhaa byrokratiaa viranomaisvalvontaan tai yhtiöiden hallintoon verrattuna siitä saataviin kustannussäästöihin tai päästövähennyksiin. Ulkoisten lämmönlähteiden verkkoon liittämisen vaikutuksia tulee arvioida kaukolämpöverkkokohtaisesti.

Energiayhteisöjä edistettäessä on tärkeää, kuten strategiassakin todetaan, että niiden vaikutus sähköjärjestelmään kokonaisuutena on kustannustehokkuutta ja toimitusvarmuutta lisäävä, eikä sähkönjakeluinfraa rapauttava.

Uusiutuvan energia lupamenettelyjen nopeuttaminen on tärkeää. Nähdäksemme ei kuitenkaan riitä, että lupakäsittelyn resursseja parannetaan (AVI, ELY, Tukes), vaan resursseja tulisi lisätä myös hallinto-oikeuksiin ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

-

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

-

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Strategialuonnos käsittelee ansiokkaasti niitä haasteita, joita seuraa turpeen nopeasta alasajosta, metsähakeriippuvuuden kasvusta, Venäjän haketuonnin pysähtymisestä ja samanaikaisesta todennäköisestä sähkön kulutuksen kasvusta. Tilanne on nähdäksemme hyvin haavoittuvainen, ja vaikka hallitus on jo tehnyt päätöksiä metsähakkeen korjuun vauhdittamiseksi ja puun logististen ketjujen vahvistamiseksi, ei strategiassa esitetä kovin selkeää polkua huoltovarmuuden turvaamiseksi.

On tervetullutta, että vesivoiman merkitys sähköjärjestelmälle ja toimitusvarmuudelle nostetaan strategiassa selvästi esiin. Säättökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksistä on huolehdittava. Edelleen on tervetullutta, että strategiassa esitetään selvitetäväksi laaja-alaisesti sähköntuotannon rakenteen ja energijärjestelmän vähähiilisyyden vaikutuksia sähkön riittävyyteen (2.5.2.).

Energiasektorin ollessa yhteiskunnan kannalta kriittinen ala, olisi toivottavaa, että myös valtiiovallan taholta osaltaan huolehdittaisiin sitä, että energiayhtiöiden johtajilla olisi riittävä koulutus kriisi- ja poikkeusolojen johtamiseen.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

-

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

Ydinenergian osalta pienreaktoreiden (SMR) käyttöönottoon kohdistuu aitoa kiinnostusta energiayhtiöissä. Niiden kaupallista käyttöä arvioiva VN TEAS-tutkimushanke on valmistumassa tänä vuonna. Näkisimme tärkeäksi, että ydinenergiain uudistus pienreaktoreiden käytön mahdollistamiseksi etenisi mahdollisimman nopeasti, ja pidämme strategiassa esitettyä viiden vuoden valmisteluaikaa valitettavan pitkänä.

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

-

Avoin vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

Kuten strategiassa todetaan, sähköntuotantoinvestoinnit kohdistuvat tällä hetkellä yksinomaan teknologioihin, joiden tuotanto ei yleensä jousta kulutuksen vaihteluiden mukaan. Edelleen todetaan, että sähköjärjestelmän joustavuuteen panostamiseksi tarvitaan sekä kulutus- että tuotantopuolen resursseja, sähkövarastoja ja eri energiajärjestelmien joustavuuksien hyödyntämistä. Tähän saakka toteutetut ja strategiassa esitetyt toimet kohdistuvat kuitenkin lähes yksinomaan kulutusjouston ja varastoinnin edistämiseen. Mielestämme strategiseksi tavoitteeksi tulisi ottaa myös sähkömarkkinan kehittäminen kannustamaan investoimaan nykyistä vahvemmin myös joustavaan tuotantoon.

Pidämme erittäin tärkeänä seuraavaa sähköverkkoja koskevaa linjausta (2.7.1.): ”Varmistetaan, että sähköverkonhaltijat pystyvät toteuttamaan sähkönkulutuksen voimakkaan kasvun ja toimitusvarmuuden turvaamisen edellyttämät toimet, mukaan lukien investoinnit sähköverkkoihin.” Valitettavasti viimeisimmät, kesken valvontajakson jakeluverkkotoiminnan valvontamalliin tehdyt muutokset heikentävät merkittävästi verkonhaltijoiden mahdollisuuksia toteuttaa tarvittavia investointeja. Oletamme, että jatkossa valvontaviranomainen korjaa valvontamallia energia- ja ilmastostrategian mukaiseksi.

Kohdassa 2.7.2. todetaan ”Valmistellaan niin sanotun yhden laskun mallin mahdollistavat lainsäädäntömuutokset”. Koska asiaa on perusteellisesti käsitelty Energiaviraston vetämässä Älyverkkofoorumissa, ja koska kyse ei ole vain yhden laskun mallista, ehdotamme kohdan sanamuotoa muutettavaksi muotoon: ”Valmistellaan sähkön yhteislaskutuksen mahdollistavat lainsäädäntömuutokset Älyverkkofoorumin asiakaskeskeistä markkinamallia koskevien linjausten pohjalta.”

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

-

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

-

9) Verotus (strategian luku 2.9)

-

Avoin vastaus verotusta koskien

Yhteiskunnan sähköistymisen edistämiseksi sähköveron taso tulee säilyttää mahdollisimman alhaisena.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

-

Avoin vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

-

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

-

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

-

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

-

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

-

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

-

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

-

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystrategia

-

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

-

Avoim vastaus muita Ilmasto- ja energiasstrategian osia koskien

-

Hurme Toivo
Paikallisvoima ry